

РИЗИКИ У ЗДІЙСНЕННІ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ДЕКЛАРУВАННІ ТОВАРІВ

Іванченко Едуард Пилипович

кандидат юридичних наук, професор,

Українська технологічна академія;

докторант,

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва

імені академіка Ф.Г. Бурчака

Національної академії правових наук України;

радник Асоціації митних брокерів України

Основним із видів митної брокерської діяльності є митне декларування товарів. Здійснення належного (правильного) декларування товару з заповненням митної декларації (МД) забезпечує своєчасне, безперешкодне митне оформлення та випуск заявленого товару у вільне використання. Введення правового режиму воєнного стану вплинуло на зміну пріоритетності напрямів реалізації завдань державної митної політики, спрямувавши її на посилення існуючих безпекових аспектів та спрощення митних процедур і формальностей [1, с. 26]. Своєчасне вирішення цих завдань вимагає від державних органів влади невідкладних заходів по вдосконаленню діючого митного законодавства, в тому числі у напрямку вдосконалення процедури митного декларування товарів з заповненням МД.

Недекларування товарів є одним із видів порушень митних правил з виникненням ризиків при здійсненні митної брокерської діяльності. Відповідно до ст. 458 Митного кодексу України (МКУ) [2], порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органом для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність.

Згідно ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення [3], адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на

встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

З точки зору митної практики, не завжди є можливість з боку митного брокера по незалежним від нього причинам, фахової підготовки та досвіду об'єктивно оцінити ризики пов'язані з порушенням митних правил, а саме недекларуванням товару. Це відбувається з різних обставин та ситуацій, які не залежать напряму від митного брокера і, в якості прикладу, наведемо декілька з них. У нашому випадку для більш детального аналізу, розглянемо приклади ситуацій, які можуть виникнути при недекларуванні товару у режимі «імпорт» для юридичних осіб.

Приклад 1. При завантаженні вантажу на адресу отримувача (імпортера), перевізник (водій) без відома відправника експортера поклав у вантажний відділ особисті речі (запасне колесо, ремкомплект, продукти харчування тощо).

Приклад 2. Вантажовідправник (експортер) разом з основним вантажем поклав у незначній кількості до основного складу товару рекламну продукцію, каталоги, сувеніри тощо.

Приклад 3. Замість 5000 одиниць продукції (наприклад: взуття, одяг, канцелярські товари, засоби гігієни) при митному огляді та підрахунку виявилось 5003 одиниці (тобто незначна кількість за незначною митною вартістю товару).

У всіх трьох випадках виявлені незадекларовані товари не вказані а ні в товаросупровідних документах, а ні в заявленій митним брокером МД. Перелічені приклади підпадають під ознаки ст. 472 МКУ Недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, п1. Недекларування товарів (крім тих, що переміщуються через митний кордон України громадянами), транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари, транспортні засоби комерційного призначення, які підлягають обов'язковому декларуванню у разі переміщення через митний кордон України, -тягне за собою накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості цих товарів, транспортних засобів з конфіскацією зазначених товарів, транспортних засобів. Тобто, формально, згідно ст. 472 МКУ є всі підстави для притягнення митного брокера до адміністративної відповідальності з усіма правовими наслідками, що наш погляд, не зовсім доцільно та створює дисбаланс як з юридичної (співвідношення: порушення – відповідальність), так і економічної (незначна кількість та вартість виявленого незадекларованого товару з незначною сплатою митних платежів) точки зору і потребує додаткового нормативно-правового унормування з метою раціонального здійснення митного контролю та доцільності притягнення митного брокера до адміністративної

відповідальності або без такої. Крім того, є ймовірність створення умов до корупційного фактору, який може виникнути виходячи із формальної сторони незначного порушення митних правил. Вирішення зазначеного питання потребує системного аналізу з відпрацюванням існуючої практики застосувань притягнень до адміністративної відповідальності, а також визначення переліку нормативних документів, які потребують змін.

Одним із шляхів вирішення та врегулювання зазначеного питання, на нашу думку, є заповнення та подання до митного оформлення додаткової (коригуючої) МД на незадекларований товар, наприклад, з літерою «Д» (додаткова) або «К» (коригуюча) з дотриманням вимог Постанови Кабінету Міністрів України № 450 від 21.05.2012 «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» [4] та Наказу Міністерства фінансів України від 30.05.2012 N 651 «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» [5] із сплатою митних платежів у кратному розмірі. Кратний розмір встановлюється нормативно в залежності від виду товару, його кількості, митної вартості та розміру сплати митних платежів. У цьому випадку ми досягаємо дві цілі: перша – забезпечення сплати митних платежів і друга – декларування незадекларованого товару. Кратність по сплаті митних платежів, на наш погляд, по суті і є відповідальністю за недекларування товару і повною мірою виповідає розміру провини. Рішення про застосування додаткової (коригуючої) МД приймається на рівні керівника митного підрозділу або уповноваженої особи в якому здійснюється митне оформлення товару за заявою декларанта (митного брокера) з врахуванням визначених критеріїв по кількості та вартості незадекларованих товарів. Нумерація та облік зазначеної МД здійснюється з прив'язкою до основної декларації шляхом внесення інформації до відповідних граф МД. Усі питання пов'язані з можливістю та порядком застосування додаткової (коригуючої) МД мають бути закріплені нормативно і мати конкретний вичерпний перелік умов та вимог. Також вважаємо за необхідне нормативно визначити, що декларант (митний брокер) має право самостійно обирати спосіб щодо подальшого оформлення товару: через складання протоколу відносно незадекларованого товару, або з складанням додаткової (коригуючої) МД та сплатою митних платежів.

Переваги: економія державних коштів при впровадженні у порушенні митних правил (нераціональна задіяність митних органів, судів, виконавчої служби); не відволікає державні органи на незначні правопорушення (спрямування кадрового потенціалу для вирішення більш складних та важливих завдань); сприяє зовнішньоекономічній та митній брокерській діяльності (уникнення простою транспортних засобів,

скорочення часу при проходженні митного контролю та оформлення товару).

Не поширюється: на товари та предмети заборонені до ввезення на митну територію України; на товари що потребують додаткових дозволів з боку державних органів або підпадають під нетарифні методи регулювання.

Висновки. Одним із шляхів вирішення уникнення ризиків у митній брокерській діяльності є запровадження додаткової (коригуючої) МД, яка надає не тільки вище перелічені переваги при виконанні своїх службових обов'язків посадовими особами державних органів, забезпечує спрощення митних процедур і формальностей, але і мінімізує корупціогенні фактори з боку недоброчинних посадовців, сприяє поповненню державного бюджету України, здійсненню зовнішньоекономічної та митної брокерської діяльності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Іванченко Е. Особливості діяльності митних брокерів в умовах правового режиму воєнного стану: сучасний стан та перспективи правового регулювання. *Юридичний вісник*. 2023. № 6. С. 26–36.

2. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24): Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки (Верховна Рада УРСР) від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

4. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п#Text>

5. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій за формою єдиного адміністративного документа : Наказ міністерства фінансів України від 30 травня 2012 року № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text>